

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เด็กใหม่ เด็กๆ เหมือนดอกไม้แรกแย้ม มันสวยงามทั้งนั้นเลย แล้ววันต่อไปจะ
ชีวิตเห็นไหม ในศาสนาพุทธ เราเป็นพุทธศาสนา เกิดมาในพุทธศาสนา พระพุทธเจ้า
สอนว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว แล้วเราแสวงหาอะไรกัน เรา
อุตส่าห์มาเพื่ออะไร มาเพื่อคุณงามความดีของเรา คุณงามความดีแบบโลกๆ การเสียสละ
.. โลกที่มีการเสียสละ โลกจะรุ่มเย็นมากเลย แต่โลกที่มันมีแต่ความทุกข์ยากมันไม่ได้มี
การเสียสละ มันมีแต่การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันมันเป็นเรื่อง
ของกิเลสนะ

แต่ถ้ามันเป็นเรื่องธรรมชาติ เรื่องการประกอบหน้าที่การงานนี้ หน้าที่การงาน
บริหารจัดการ คุณิ ผู้ที่บริหารจัดการ ผู้จัดการฝ่ายบุคคลยุ่งไปหมดเลย คนงานของเราคน
หนึ่งมาทำงานในหน้าที่การงาน แล้วในครอบครัวเขาละ ถ้าเขามีครอบครัวเขาละ งาน
เสียหมดเลยนะ ผู้บริหารฝ่ายบุคคลเขาต้องบริหารจัดการเหมือนลูกน้องเขา ต้องในบ้าน
เขา ความเป็นอยู่ของเขา ทุกอย่างของเขา แล้วทำไมถึงทำอย่างนั้นละ ทำอย่างนั้นก็
เพื่อให้สิ่งที่เราบริหารจัดการออกมาดี อยู่ที่การบริหารจัดการ แต่ไม่ได้คิดถึงเรื่องการ
บริหารจัดการเรื่องของหัวใจเลย

เรื่องของใจนะ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มโนกรรม ! มโนกรรม สิ่งที่เป็นมโนกรรม
นะ คุณิลูกเราเด็กๆ นะถ้าไม่มีสามัญสำนึก ถ้าสามัญสำนึกที่เป็นธรรม เราปลุกฝัง.. เรา
ปลุกฝังนี่คือหน้าที่ของเรา เราปลุกฝังลูกของเรา อยากให้ลูกของเราเป็นคนดี แต่กรรม
ของเขาก็มี

กรรมของเขาคุณิ ลูกออกมาโดยธรรมชาติ เด็กเล็กๆ ครูจะสอนเลขนะ เด็กๆ นะ
ห้ามสูบบุหรี่ แต่ครูสูบบุหรี่ปุ๊ๆ เลขนะ เด็กมันก็รู้ เด็กมันก็ถามพ่อว่าพ่อสูบบุหรี่ทำไม

แต่พอมันโตขึ้นมา ด้วยความสำนึกของเด็กมันใสสะอาด แต่ความใสสะอาด มาสว่างไปมืด มามีดไปสว่าง สิ่งต่างๆ นี่มันเกิดขึ้นด้วยผลบุญผลกรรม

เราถึงพาลูกพาหลานเราเข้าวัด สิ่งที่เขาเข้าวัดนะ วัดใจ ไปดูวัด วัดอะไร ไปอยู่วัด โดยสามัญสำนึกของโลก วัดคือโบสถ์วิหาร สิ่งปลูกสร้าง สิ่งนั้นเป็นวัด อาราม เวลาพูดถึงธรรมเนียมของ ๆ สงฆ์ สิ่งนี้เป็นของ ๆ สงฆ์ สิ่งนี้สงฆ์มีต้องรักษา

โยมเข้ามาในวัด ถ้าของ ๆ สงฆ์ก็ต้องขอจากพระก่อน พระนะถ้าของ ๆ สงฆ์ ถ้าใช้ของ ๆ สงฆ์แล้วไม่เก็บของ ๆ สงฆ์เป็นที่เป็นที่ทางก็เป็นอาบัติปาจิตตีย์ ของ ๆ สงฆ์ ของในส่วนกลางเอามาใช้เป็นส่วนบุคคลก็ไม่ได้ เอามาใช้เป็นของชั่วคราว ถ้าใช้ของเป็นบุคคลต้องอุปโลกน์ ต้องแจกจ่ายกันเห็นใหม่

ของของสงฆ์ถ้าพูดถึงสิ่งที่เป็นปลูกสร้างที่เป็นวัด วัดถ้าเป็นที่อาศัย อารามมิก.. คนที่ไม่มีเรือน ภิกษุผู้ออกจากเรือนแล้วอาศัยวัดอยู่ เราไปวัดไปวาไปคูแค้นนั้นเองหรือแค้นนั้นเป็นเปลือก เหมือนสามัญสำนึกของมนุษย์ที่อาศัยปัจจัย ๔ เครื่องอาศัยเท่านั้นเอง

แต่วัตรปฏิบัติละ ข้อวัตรปฏิบัติทำไมพระต้องถือชุกฉกวัตร ทำไมพระต้องฉันภาชนะเดียว ฉันหนเดียว ฉันมากๆ ไม่ใช่ฉันแล้วมันจะนอนสบายหรอ กินอิมนอนอุ่นไม่ใช่เป็นเรื่องของความสุขหรอ กินอิมนอนอุ่นเป็นเรื่องของกิเลสตัวใหญ่ๆ กิเลสจะพองตัวมหาศาลเลย เราจะขัดเกลามันเห็นใหม่ กินพอประมาณ อาหารเราฉัน ฉันเพื่ออะไรเห็นใหม่ สัปปายะ ! สิ่งที่เราเข้าไปแล้วมันปรารถนาทั้งนั้น เราต้องหักห้ามมัน ถ้าหักห้ามมันได้ หักห้ามคืออะไร

กิเลสคือเรา กิเลสก็คือเรานะ เรากับกิเลสเป็นอันเดียวกัน เพราะเราไม่ใช่จะเอากิเลส กิเลสคืออะไร ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา เราไม่รู้จักกิเลสอะไรหรอ เราก็คิดว่าเราคิดถูกหมด เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผจญกับกิเลสของตนเอง ๖ ปี คิดว่าดี ทำดีทุกอย่างเลย อดตกิลมถานุโยค ดีของกิเลส ไม่มีผลตอบแทนมา

แต่ถ้าเป็นดีมัชฌิมาปฏิบัติเห็นใหม่ มัชฌิมาปฏิบัติคือความสมดุล ความสมดุลระหว่างสิ่งที่มันสมดุลเข้ามาแล้ว แล้วก็ย้อนกลับออกไปชำระล้างมัน สิ่งชำระล้างมัน มัชฌิมาปฏิบัติ มัชฌิมาปฏิบัติของใคร

คำว่ามัชฌิมาปฏิบัติ คุณติ เด็กเห็นใหม่ เราดูแลพอประมาณ มัชฌิมาปฏิบัติของเขา ให้เขาอยู่ของเขา ไม่ให้เขาเอาแต่ใจตัวเองเกินไปนัก ไม่ให้เขาสะดวกสบายเกินไปนัก มัชฌิมาปฏิบัติของเขา เด็กอ่อน.. ลูกเราเกิดมานะ โอ้โฮ.. ถ้ามันนอนดี มันรักษาคินะ มันจะนอนได้อย่างนั้นตลอดไปได้ไหม โตขึ้นมามันก็ต้องหัดทำงานใช่ไหม มัชฌิมา มันก็มีหยาบ กลาง มีละเอียดขึ้นไปเรื่อยๆ ไม่ใช่มัชฌิมา มันจะตายตัวนะ มัชฌิมาของผู้บริหารจัดการ มัชฌิมาของผู้ที่ทำการงาน มัชฌิมาของใคร

มัชฌิมาของโลกเห็นใหม่ คุณติ เลี้ยงชีพชอบ นิมรรค ๘ มีสัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ เราก็มีมรรคกันแล้ว มรรคของคฤหัสถ์นะ ความดีจากข้างนอก แล้วความดีจากข้างในละ ความคิดดีคิดชั่ว คิดชื่อนี้ละเลี้ยงชีพผิด เพราะความคิดเป็นอาหารของใจ ใจมันกินความคิดเป็นอาหาร เราเลี้ยงมันผิด

ถ้าเราคิดถูก คิดในสิ่งที่เป็นความดีเห็นใหม่ อเสวนา จ พาลาน เราไม่คบเพื่อนชั่ว ไม่คบสิ่งต่างๆ ชั่ว ต้องคบบัณฑิต แล้วเวลาเราคบความคิดของเราละ ความคิดมันก็เป็นสิ่งที่เราคิดบ่อย คิดซ้ำ คิดซาก คิดจนเป็นจริตนิสัยใช่ไหม ศีลธรรมจริยธรรมเท่านั้นจะควบคุมคนให้เป็นคนดีได้ กฎหมายเป็นแค่กติกาสังคมที่เราจะดูแลเมื่อพฤติกรรมเราทำผิดหรือถูกแล้วเท่านั้น แต่ศีลธรรมเริ่มต้นจากอุดมคติของชีวิตเลย ถ้าอุดมคติของชีวิตมันเกิดมาจากใคร เราจะเชื่อถือใคร

เห็นใหม่แก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัดนึกนะ เด็กมันก็นึกเห็นใหม่ พ่อแม่พาไปวัดไปวา พ่อแม่ได้ทำบุญทำกุศล แล้วก็ได้กินขนม สนุกสนานของเขาเห็นใหม่ แก้วสารพัดนึกของเด็ก ไปวัดใหม่.. แม่ไปวัดหรือเปล่า.. จะได้สนุกสนานของเขา ผู้ใหญ่ไปวัดก็ต้องอดสำห้ไปคูใจเรา ไปวัดใจของเรา นี่ผู้อยู่ที่วัด

ผู้อยู่ที่วัดนะ.. ข้อวัตรปฏิบัติเห็นใหม่ คุณติวัตรปฏิบัตินะ วัจกุฎีวัตร วัตรในห้องน้ำ ห้องส้วมมีวัจกุฎีวัตร พระจะเข้าห้องน้่านะ ต้องกระแอมกระไอก่อน ว่าข้างในมีคนใหม่

ก่อนเข้าไปแล้วต้องปิดประตูให้ตีแล้วถึงเตรียมตัวจะถ่าย ถ่ายเสร็จแล้วต้องล้างให้ตีก่อน ทำให้สะอาดแล้วค่อยออกจากนั้น วัฏฏ์วัตรยังมีเลข ข้อวัตรปฏิบัติ นี้วัตรในวัด

แล้ววัตรของใจละ ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจไม่ปกติ มันฟุ้งซ่าน มาอยู่วัดนะ ตัวอยู่วัดแต่ใจอยู่บ้าน คิดไปเรื่อยเปเลเลย เนี่ยสิ่งที่เรื่อยเปเล ทำได้อย่างหยาบๆ แม้แต่มาทำบุญกุศล มาวัดมาวามันก็เรื่องที่เราต้องลงทุนลงแรงแล้ว แล้วพอมาวัดแล้วเราจะมาวัดใจเรา เราจะทำบุญอันละเอียดเข้าไปเห็นใหม่

ทำทานร้อยหนพันหนไม่เท่าถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง.. ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหน ไม่เท่ากับทำจิตเป็นสมาธิได้หนหนึ่ง.. จิตเป็นสมาธิร้อยหนพันหน..เห็นใหม่ ร้อยหนพันหน ถ้าไม่เกิดปัญญาขึ้นมา แล้วเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาที่ชำระกิเลสได้ เราถึงต้องมาบริหารจัดการการจากสัมมาอาชีวะจากภายใน มรรคญาณ.. มรรคญาณมันเป็นอาหารของใจ ใจที่ทุกข์ๆ ร้อนๆ อยู่ที่นี่ ใจที่ความคิด

ถ้าเป็นวิชาชีพหน้าที่การงานเราต้องบริหารจัดการนะ อันนี้มันเป็นสิ่งที่เป็นโลก คนจะดีหรือจะชั่วมันอยู่ที่หน้าที่การงาน งานที่เราทำดีขึ้นมาผลประกอบการดีขึ้นมา มันก็ประกอบด้วยเรื่องของการตลาด เรื่องของเวรกรรม เรื่องของอำนาจวาสนา มันสะสมมาด้วยอามิส ด้วยสิ่งที่สร้างมาเป็นความดีและความชั่ว มันจะสร้างมาเป็นโอกาส เป็นการกระทำของจิต

แต่ถ้ามันเป็นการภาวนาขึ้นมาละ ถ้าเรามาวัดแล้วเห็นใหม่ เรามาวัดเพราะอะไร เพราะเรามีศรัทธาความเชื่อ ถ้าไม่มีศรัทธาความเชื่อจะมาวัดทำไม พอมาวัดแล้ว วัดข้างนอก เราก็คูสิ สิ่งข้างนอกวัดคือสิ่งที่พระท่านอยู่ของท่านด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ภายในวัดนั้นพระท่านอยู่กันด้วยความสำรวมระวัง วัดนี้มันชื่นใจใหม่ มันรื่นเริงในหัวใจใหม่ ถ้ามันรื่นเริงในหัวใจปั๊บ เราก็วัดใจของเรา นี้ภิกษุจากข้างนอก

นางวิสาขาเป็นมหาอุบาสิกา ทำไมเรียกว่าพระโสคบันละ พระในหัวใจเห็นใหม่ ถ้าพระในหัวใจ เราต้องทำความดีจากข้างใน ถ้าเราทำความดีจากข้างในปั๊บ สุขทุกข์มันอยู่ที่ไหน แก้ว แหวน เงิน ทอง สิ่งปลูกสร้างขึ้นมามันเป็นสุขใหม่ สร้างศาลาโรงธรรม

ใหญ่โตมหาศาลขนาดไหน มันตั้งอยู่บนโลก แต่มนุษย์ตายไปผู้สร้างนั้นไปสวรรค์ผู้สร้าง ! ผู้สร้างที่ทำคุณงามความดี สิ่งปลูกสร้างไม่ได้ไป ! หัวใจคนสร้างมันไป ! นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราแก้ไขหัวใจของเรา มันไปเดี๋ยวนี้ละ

ถ้าเรายังมีความลึกลับสงสัยอยู่ เราจะเข้าใจเรื่องนรกสวรรค์ใหม่ นรกสวรรค์ถ้ายังติดข้องอยู่ เราจะพ้นจากกิเลสได้ใหม่ แล้วสวรรค์ในอกนรกในใจมันเป็นที่นี้ แต่เวลามันตายไป มิติที่มันรับละ รับใจที่ทำคุณงามความดีที่จะไป มันเป็นอมิต แต่เวลาที่มันทำความสงบของใจเข้ามามันเป็นสังขารม ! ไม่ใช่อมิต

ความสุขอื่นใดเท่าจิตสงบไม่มี จิตสงบแค่เป็นสัมมาสมาธิละ แล้วจิตมันสำรอกมันกลายเป็นความอาลัยอาวรณ์ กลายเป็นเชื้อใจ เนี่ยมันสงบเข้าเป็นขั้นๆ เข้าไป ความสงบแค่สงบเฉยๆ มันเป็นความสงบที่เอาหินทับหญ้าไว้ แต่เวลามันไต่ต้นด้วยมรรคญาณ ด้วยปัญญาของมัน มันสำรอกออก.. มันสำรอกออก.. มันคลายออก

คำว่ากิเลส.. กิเลสมันอยู่ที่ไหน คำว่าสิ่งในสังขมคนนั้นเขาจินนินทาเรา คนนั้นเขาว่าเรา หัวใจเรามันหลอก พอมันคิดสิ่งต่างๆ ขึ้นมา มันก็เหมือนคนว่าเรานั้นละ สิ่งที่เขาพูดข้างนอกเป็น โลกธรรม ๘ คำว่าโลกธรรม ๘ มันเป็นธรรมะเก่าแก่ มันมีประจำโลก มันเป็นการสื่อสาร มันเป็นเรื่องของโลกเขา

แต่สิ่งที่เกิดกระทบในหัวใจของเราเห็นใหม่ โลกธรรม ๘ มรรค ๘ คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ สิ่งต่างๆ ชอบ มันเกิดเข้ามาเห็นใหม่ สิ่งเหล่านี้มันเป็นอาหารของใจ มันเป็นมรรคญาณที่มันเกิดขึ้น เกิดขึ้นมาจากไหน..เกิดขึ้นจากศรัทธาความเชื่อ เกิดขึ้นจากพลังงาน เกิดขึ้นจากตัวจิต ถ้าไม่มีตัวจิตทำสมาธิ ใครเป็นคนทำสมาธิ สมาธิมันตั้งอยู่บนอะไร

ดูสิอวกาศ อากาศมันว่างๆ อยู่ ใครเป็นเจ้าของมัน ไม่มีใครเป็นเจ้าของมันเลยเห็นใหม่เขาไปสร้างอวกาศกันนะ แต่ความว่างของจิต จิตเราว่างขึ้นมาเอง จิตมันหมักหมม แล้วจิตมันฟุ้งซ่าน แล้วจิตมันว่างขึ้นมา แล้วใครเป็นเจ้าของความว่างนั้น จิตเป็นเจ้าของความว่างนั้น เรา รู้จักกับความว่างนั้น แล้วจิตมันมีปัญญาขึ้นมาละ

เราทำเอง เห็นไหม สันติภูฏิกโก ปังจัดตั้ง เราเป็นคนจัดการเอง เราทำกับเราเอง แล้วเราจะสงสัยไปได้อย่างไร นี่เราไม่ได้ทำ เราไปศึกษาทางวิชาการ เราไปศึกษา โอ๊ย.. รู้ไปหมดเลย ต้องเป็นอย่างนั้น บริหารจัดการเก่งมากเลย แต่ลังเลสงสัย.. เพราะมันไม่ได้ทำ มันไม่ได้ทำ ! มันเป็นสุขุมยปัญญา มันเป็นการศึกษา เป็นวิชาการ

แต่ถ้าเราทำขึ้นมาซะ เราทำมาด้วยมือ คุณิ เราทานอาหารของเรา รสชาติเปรี้ยว หวาน มัน เค็ม เรารู้หมด เราเป็นคนทำด้วย เราเป็นคนกินด้วย แล้วเราเป็นคนที่ได้รับรู้ส ด้วย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาที่จิตมันเป็นมรรคญาณ ที่มันเกิดขึ้นจากหัวใจ มันต้องมีการกระทำของมัน มันถึงมีกิจจญาณ มันมีสังจญาณ ในธรรมจักรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เนี่ย ปัญจวัคคีย์ไม่ฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาฉันอาหารของนางสุชาดา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเทศนาว่าการเห็นใหม่

“อยู่ด้วยกันมา ๖ ปี เธอเคยได้ยินได้ฟังไหมว่าเราเป็นพระอรหันต์ เราไม่เป็นเรากั ว่าเราไม่เป็นนะ บัดนี้เราเป็นพระอรหันต์แล้ว จงเงี่ยหูลงฟัง”

เป็นเพราะอะไร.. เป็นเพราะกิจนี้ไง กิจจญาณ สังจญาณ ธรรมจักรมันเกิดขึ้นมา จากการกระทำ มันเกิดขึ้นมาจากข้อเท็จจริง มันเกิดขึ้นมาจากความจริงนี้ ความจริงนี้มันกระทำอย่างนี้ มันถึงประสบความสำเร็จอย่างนี้ จงเงี่ยหูลงฟัง.. ฟังอะไร ฟังวิธีการ กระทำไ

คุณิในมรรค ๘ เห็นไหม คำริชอบ การงานชอบ ความเพียรชอบ สิ่งที่มีมันลงแล้ว นะเกิดญาณทัสนะ เกิดความสว่าง เกิดญาณ เกิดทัสนะ เกิดวิชา เกิดต่างๆ ขึ้นมา มันเกิดขึ้นมา กิจจญาณ การกระทำของมัน นี่ไง.. นี่ไงสิ่งที่เลี้ยงชีวิตชอบ เลี้ยงด้วยมรรคญาณ มรรคญาณมันเข้าไปสำรวจ คลายสิ่งต่างๆ จากหัวใจออกมา ถ้าสิ่งนี้ออกมานี้ นี้ความดี ดี จากข้างนอก

เรามาวัดมาวาก็มาวัดมาวาอันหนึ่ง มาอยู่วัดนะ มันทุกข์ ! ถ้าใครคิดว่ามาอยู่วัดแล้วมันมีความสุข ถ้าเราจะทำความเพียร ทุกข์นะ ทุกข์เพราะอะไร เพราะเราต้องควบคุมใจ แต่ถ้ามันเป็นความสุขขึ้นมาะมันสุขจากใจ ไม่ใช่สุขจากอามิส อามิสนั้นเกิดจากผลกระทบ เราทำสิ่งใดแล้วเราพอใจ เราจะมีความสุข

แต่ถ้ามันปล่อยวางของมันเอง ความสุขอย่างนี้หาไม่ได้ โลกไม่มี มันจะมีได้แต่ดวงใจของผู้กระทำเท่านั้น แล้วผู้กระทำนั้นถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะเข้าไป ไปสำรวจกิเลสออกเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นไป ความสุขอย่างนี้ ความดีอย่างนี้ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้เป็นข้อเท็จจริงมาก ในพระพุทธศาสนาเรา ทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ดีจากข้างนอก ดีจากข้างใน ดีถึงที่สุด ดีจนเราพ้นจากกิเลส เอวัง